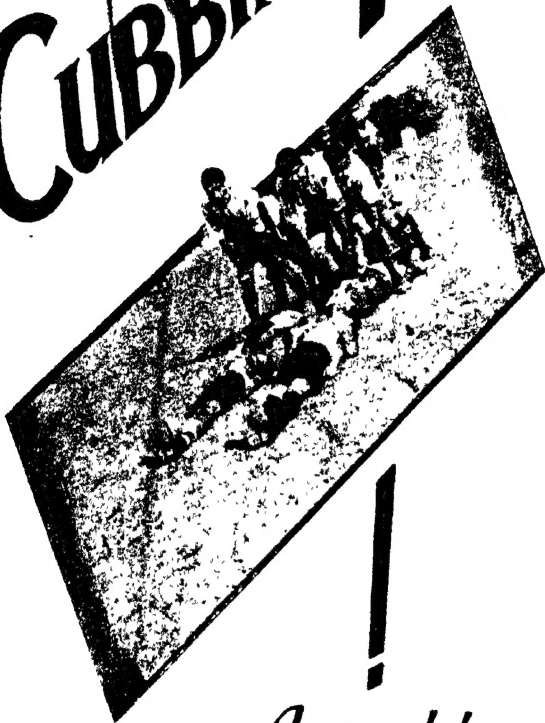

CUBBING!

A word to
PARENTS

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૪૩૦ વર્ગીક -

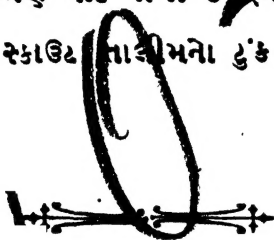
પુસ્તકનું નામ કુર્બાન

વિષય ટસુ

કર્બીંગ

“ ઉલ્ક-કબ ” થઈ ચુકેલા યા થયા કચ્છતા છોકરાઓનાં
માબાપોની જાણ માટે નાની ઉંમરના છોકરાઓને
અપાતી સ્કાઉટ તાલીમનો દુકં ઇતેખામ.

કર્તા—અરદેશર બેહરમશ હોમાવશર

ડીરટ્રીકટ સ્કાઉટ માસ્તર ફેર શેવસર્, બેહાંટ સ્કાઉટ

માસ્તર ધી તલાલીઝ એછઠ બોમબે તુપ એન્ડ

પેક, કબ માસ્તર ૧૦૦ મી ઉલ્ક કબ પેક

(પારસી કાગોની પેક.)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૪૪૩૦

આ પુસ્તક ધી “ ફોટ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ ”માં હોં તેં અંકલેશન
રીઆએ નં ૦ ૧, પારસી બન્નર સીટ, કોટ મુબઈ મધે છાપ્યું
છે અને મીં અરેશર બેહેરામજી હોમાવજર, દાદર
પારસી કોલોની મુબઈ મધે લખ્યું છે અને
પ્રગટ કર્યું છે.

અર્પણ પત્રિકા.

મીનોઘમાં વરતા જ્હાલા રૂસી,

ખાકી દુન્યાની મોહ-માયાની લંપટમાં લપટાયલા અને
વસવાટ કરતા તારા એક આગળા ગોઠ્યા અને જોડીયા તરફથી
તું કંઈ ચીજ કે ભેટની આશા રાખી શકે શીવાય કે તારી હૃદ-
આતીમાં તેં તેને માટે જે કાંઈ કયું છે તેની સાચી વફાદારી-
ભરી યાદ તરીકેની આ નજવી અર્પણ પત્રિકા? મુજ જેવા
ભાનબુલાઓની રહેબરી કરતો તું જ્યાં પણ હો ત્યાં શાદમાન
રહો !

CAPTAIN T. TODD.
Founder of the Wolf Cub Movement.

મારી તરફના શરૂઆતના થોડાક બોલ.

પ્રીય વાંચકો, 'કર્મીંગ' નામનું આ નાનું પુસ્તક તમારી જનાખમાં ધરવાની હું રજા લઉં છું. સર રોબર્ટ બેડન પોવેલની 'સ્કાઉટીંગની ગેમ' માટે પૂરાં ત્રણ વરસ સુધી મેં લખાણોની હારમાળા પ્રખ્યાત જામે-જમશેદ પત્રમાં કરી છે. આ લખાણો પાછલ પેનસીલો અને કાગળનો મેં હિસાબજ રાખ્યો નથી અને વખત, મહેનત અને જહેમત માટે પણ હું શરૂઆતથી તે આજ સુધી તદ્દનજ નભરવશ રહી વર્ત્યો છું. કારણ કે તે સઘલી ખુદા તરફની બક્ષેસો હતી. તે હારમાળા-ઓએ 'સ્કાઉટીંગ'ની હીલચાલને કે જાહેર આલમને શું શું લાભ કર્યા હશે તે મારી જાણમાં હજી સુધી આવ્યું નથી. કારણ કે તે જાણવા માટે પણ હું ઘણાજ બેઠરકાર અને કાળજી વિનાનો રહ્યો છું. હવે આ નવે આકારે નવું મંડાણ દેવા કલમે ઉશ્કેરવાથી હાથ ચર્ચ્યો છે અને તે કારણે મેળવેલાં જ્ઞાનનો રસ કે લાહવો કહો તે તમારી સેવામાં નાના પુસ્તક આકારમાં ધરું છું એવી આશા સાથે કે તે તમારાં માન, હેત અને ભલી લાગણીના ઉભરાને લાયક અને કે જેવું માન, હેત અને ભલી લાગણી તમોએ હંમેશાં મારે માટે ખતાવેલાં મેં મારી ભેજાંની ઉપકારની ચોપડીમાં નોંધેલાં છે.

કોઈ ઘણાંજ સગનવંતાં ચોઘડયામાં સ્કાઉટીંગનું શિક્ષણ લેવું મેં ચૌદ વરસની વાત ઉપર શરૂ કર્યું હતું જે વેળા સુખમાં 'સ્કાઉટીંગ' એટલે શું તે પણ કોઈ જાણતું ન હતું. તે વેળાની તવારીખ લખવા બેસું તો તેજ માફ એક નાનું પુસ્તક અને.

ભવિષ્યની સગવડ કે સંભોગ ઉપર તે બાબત મુક્તવી રાખી હાલમાં હું આટલી તો ચાલ જરૂર કરીશ કે પંદર વરસની વાત ઉપર તે એક ખરેખર ઘણું જ સગવડું મુદરત હતું જેમાં સેંટ જૉન એમપ્યુલન્સ પ્રીગેડના પારસી ડીવીઝનના તે વેળાના માનવંત સુપ્રીન્ટેનડન્ટ જેવણ પ્રાઇવટી સેંટ જોન એમપ્યુલન્સ પ્રીગેડ ઓવર સીઝના મુંબઈની કારના સુપ્રીન્ટેનડન્ટ બનવાનું અનુપમ માન જીતી ગયલા મી. હીન-શાહ એકલ જી માહવા, એમ. બી. ઇ. હતા તેવણની ઉલટ અને ટેકાથી પંદર વરસની વાત ઉપર ‘ધી પારસી એમપ્યુલન્સ કેડેટ કોર’ નામની સંસ્થા હસ્તીમાં આવી શકી હતી જે પાછળથી ટુંક મુદતમાં ‘ધી પારસી સ્કાઉટીંગ સોસાયટીમાં’ બદલાઈ ગઈ હતી. તે વેળા તે મુંબઈ મધ્યેની એકલી જ સ્કાઉટ સંસ્થા હતી. ત્યાર બાદ ઇનફલ્યુએન્સાના જીલ્લેમ ઉપદ્રવને પરિણામે સેવા કરવા બાહર પડેલા યુવકોની નજર ખુલી ગઈ અને તેઓ ‘સ્કાઉટીંગ’ ઉપાડવા લાગ્યા. શુકે ખુદા આજે મુંબઈમાં આખુમાખું એક સ્કાઉટ લોકલ એસોસિએશન અને જગલગ સવાસો સ્કાઉટ ટ્રુપો હસ્તીનાં અજવાળામાં કામ બજાવતાં બન્યાં છે.

જ્યારે આટલી તવારીખ લખું ત્યારે બે મુખ્ય ચાલ મારી આંખો સામે ઉભી થાય છે. એક તો ઇનફલ્યુએન્સા પછીની સ્કાઉટ હીલચાલનો હીરો—મારો ગોઠયો અને જોડયો રસ્તમ તલાટી—અને બીજા મારા માનવંત મુરખખી શેઠ કેઠાબાદ બેહેરામજી મરઝબાન. માફ આજનું સ્કાઉટીંગનું જ્ઞાન આ મારા બે ખેરખાહોનેજ આધારી છે. મરહુમ તલાટી આ બાબતમાં મારા ગુરુઓમાંનો એક થઈ ગયો છે જેણે મને પોતાના એક આગળા શિક્ષક તરીકે માનની નજરે નીહાળી આગલ અને આગલ પાડવામાં પોતાનું માન અને શોભા માની હતી.

લોનાવલાની સ્કાઉટ માસ્ટર્સ ટ્રેનીંગ કેમ્પ જેવી શરૂ થઈ

કે તેનો તાકીદે લાભ આપવાની કાલજી મારા મુરખખી શેઠ
કેકેખાદ મરજખાને કરી હતી અને ચોતાની ઝીરોધી ખરચ
આપી તથા દશ દિવસની તે તાલીમ લેવા જવા માટેની સગ-
વડ કરી આપી મારી ઉપર એહસાન કર્યું હતું.

આવી રીતે મેળવેલાં જ્ઞાનને પરિણામે જ્યારે એક પુસ્તક
પછી તે નાનું ચા મોટું હોય તેના કર્તા બનવાનો પેહેલવહેલો
અખતરો પાર પાડતો હોઈ ત્યારે તે સઘલી હકીકતોની ચાહ
તાજી ન કરૂં તો પછી ક્યારે કરૂં, લલા? એટલા ઠાજ આ
મારી તરફના શરૂઆતના થોડાક બોલો વાંચવાની ખાસ તક-
લીફ મેં તમોને આપી છે તેથી દરગુજર ચાહું છું.

આવાં નાનાં નાનાં સંખ્યાબંધ પુસ્તકોની હારમાળા,
'સ્કાઉટ-પ્રોપેગેન્ડા' તરીકે વાંચકોની સેવામાં રજુ કરવાની
મારી ઉમેદ આજ-કાલની નથી તેમ કરવા શરીરનો રાજ
બેજી તો પુર આશા આપે છે, હાથ અને આંગળાં સાચી વફા-
દારી ખતાવે છે, કલમ લાગણી ભરી ઉશકેરણી કરે છે, પણ
ગજવું એકલુંજ માફ કુશ્મન થઈ પડ્યું છે તે આ બધી
શક્તિઓ સાથે હમશરીક બનવું નથી તેથી હું લાચાર છું.

છેવટની આટલીજ ઉમેદ સાથે આ પુસ્તક તમારી સેવામાં
ધરૂં છું કે 'સ્કાઉટીંગ' ને પુર બેશમેર આગલ વધારવા તથા
તેનો સાચો સ્વીકાર કરવા દેશની તમામ નાત જાત ઉલ્લ-
સરતી બને, દેશના નેતાઓ તે ઉલ્લ ઉશકેરવા ખીડું ઝડકે!

ઉધરતી ઓલાદનો નવો ધરમ.

-:❖❖:-

સર રૉબર્ટ બેડન-પોવેલે દુન્યાની તમામ ઉધરતી ઓલાદ માટેનો પોતાનો નવો ધરમ—સ્કાઉટીંગ અને ગર્લ્-ગાઇડીંગ— ચાલુ સદીમાં પહેલવહેલો જાહેર કાર્યો તેને આજે ૨૧ વરસ પુરાં થયાં છે. આ મુદત દરમ્યાનમાં આ હીલચાલ કદમ બ કદમ આગળ વધી ઘટીત સુધારા વધારાઓ સાથે આજે ત્રણ વિભાગોમાં કામ બજાવતી થઈ છે. શરૂઆતમાં માત્ર બાર વરસની ઉમ્મરના છોકરાઓથી તે સત્તર વરસ સુધીના જવાનો માટે સ્કાઉટ હીલચાલ ઉભી થઈ હતી. આ હીલચાલ જેમ જેમ પુર બહારમાં ખીલતી ગઈ તેમ તેમ સાત, આઠ, નવ અને દશ વરસની ઉમ્મરના નાના છોકરાઓ પણ પોતાના મોટા ભાઈઓ કે સગાઓ કે પાડ-પાડોશીઓ કે દોસ્તદોસ્તો કે જેઓ સ્કાઉટો બન્યા હતા અને જુદી જુદી સ્કાઉટ ટ્રુપોમાં જોડાયા હતા તેઓની સાથે સાથે સ્કાઉટ ટ્રુપોની મેલેપની જગ્યાઓએ જઈ ખડા રહેવા લાગ્યા અને તેઓ સ્કાઉટ બની શકે કે નહીં તેની પરપુછથી સ્કાઉટ માસ્તરોને કંટાલો આપવા લાગ્યા. આખરે પરિણામમાં આ નાના ચેકુશો ફાવ્યા અને તેઓ માટે પણ સાત વરસની ઉમ્મરથી તે અગીઆર વરસની ઉમર સુધીના માટે એક શાખા ઉભી કરવાનું અને તેઓને લાયકની તાલીમ આપવા વીગેરેનું ‘કરીક્યુલમ’ તઈઆર કરવામાં આવ્યું અને આ શાખા ‘ઉલ્ફ-કબ્સ’ ચાને ‘નાના સ્કાઉટ’ તરીકે હસ્તીમાં આવી આ સ્થળે જણાવવાની જરૂર જણાય છે કે આ નાના સ્કાઉટો ચાને Wolf cubs ની હીલચાલ શરૂ કરવાનો ખ્યાલ મરહુમ માનવંત Captain T. Todd ને સુઝયો હતો. તેવણની ખંતીલી જેહમતથી તેવણની સુચના ઉપાડી લઈને તે સર રૉબર્ટ પોતાની સ્કાઉટ હીલ-

આલમમાં આમેજ કરી અને તેને લાયકનો ફેળવણી ક્રમ તેવજી ઘડી કાઢ્યો. આંડ હાયકા જીવી ગયલો અને લગભગ નવમા હાયકાનો અનુલવ ગુજારવા લાયક નીવડેલો કંપટન ટાંડ જેવો એક જુઝોર્ગ નર ફેવી સમાજ સેવા પોતાના અનુલવથી કરી ગયો છે અને પોતાનું જીવણ ચાહગાર ખનાવી ગયો છે તે ઘણાંઓ માટે નકલ કરવા જોગ દાખલો છે. ધન્ય છે આવા સુભાગ્ય નરને. જ્યારે આવી રીતે સાત વરસની વયના છોકરાથી સતર વરસની વય સુધીના જવાન માટે આ પ્રમાણે આ હીલચાલે ખંદોખસ્ત કર્યો તો પછી ‘સતર વરસની વય પછીના ક્યાં જાય?’ એ સવાલ ઉભો થયો. વાઢવીવાઢ થતાં, જુઢાં જુઢાં મતોની આપ-લે થતાં એક ઉમઢા વાક્ય હસ્તીમાં આવ્યું કે “Once a Scout is always a Scout” અને તેવી રીતે ત્રીજી શાખા માટે ઘટવું શિક્ષણ ગોઠવવામાં આવ્યું અને સતર વરસની ઉપરના કોઢપણ મરઢ ખરચા માટે ‘રોવર’ વિભાગ સ્થપાયો. આવી રીતના ‘ઉલ્ક-કબ્સ’ ‘સ્કાઉટસ’ અને ‘રોવર્સ’ એમ ત્રણ શાખાની આ વીસમી સઢોની ઉઢરતી ઓલાઢ માટેની આખી સંસ્થા તે ‘સ્કાઉટ મુવમેન્ટ’ ને નામે પ્રસિદ્ધ થઈ છે. જેમ છોકરાઓ માટે ‘સ્કાઉટ’ હીલચાલ તેમ છોકરીઓ માટે ‘ગાઇડ’ હીલચાલ છે. તેઓમાં ‘રેનજર્સ’, ‘ગાઇડસ’ અને ‘બ્લુ-બર્ડસ’ એમ ત્રણ વિભાગો છે. છોકરા છોકરીઓ ખન્ને માટેની આ હીલચાલના પીતાએ યા એમ કહો કે ઉઢરતી ઓલાઢ માટેના આ નવા ધરમના પયગમખર સર રોખર્ટ બેડન-પોવેલે પોતાનાં શિક્ષણો જાહેર આલમને સમજાવવા ખાતર માઇલોનાં માઇલો સુધી લંખાય એટલાં લખાણો ચોપડી ચોપાન્યાંઓ મારફતે કર્યાં છે અને હજી તે જુઝોર્ગ નર વગર થાકવે પોતાની ઉમંગી કલમ આ કામ માટે ધસતોજ રહ્યો છે. તે ઉપરાંત આ શીક્ષણોનો સ્વીકાર શું કામ દુન્યાએ કરવો જોઇએ અને આ સંસ્થાને

ક્રમા પ્રબળ કારણોસર પ્રજાઓએ ઉમંગથી વધાવી લેવી જોઈએ તે માટે દુન્યાના તમામ મહાન નરો અને જાહેર પુરુષોએ ભાષાણોદારા કે લખાણો મારફતે યોતાના વિચારો જાહેર કર્યા છે. આ લખનારે પણ અનેક વાર જાહેર તખ્તા ઉપરથી તેમજ છાપાદારે આ દિશામાં યોતાનો ખની શકતો અઢના ફાળો આપ્યો છે.

આ નાનકડું પુસ્તક જ્યારે હું મારા કેટલાક ખેરખાહોની માગણીને માન આપી લખું છું ત્યારે મારી નેમ માત્ર આવેજ છે કે સ્કાઉટીંગની આ કખીંગને લગતી શાખા જે નાની વયના છોકરાઓ માટે હસ્તી ભોગવે છે તેની હુંક સમજણુ હરેક કખ થઈ ચુકેલા યા હવે પછી ઉલ્ક કખ થવા ઇચ્છતા છોકરાઓના માખાપ કે વાલીઓના મૂળી શકે અને તેઓ આ હીલચાલથી તઢન ખે ખખર ન રહેતાં તેનાં ઘોડા સમાગમમાં આવી યોતાના છોકરાઓ સાથ યોતે પણ તેઓનાં નાનાં નાનાં કામોમાં તથા ચલવલોમાં ઉલટથી ભાગ લેતાં ખને.

શું નાનું કે શું મોટું એ હરેક ઇનસાન મત્રમાં જાતી ખાસીઅતજ હોય છે કે તે જે કામ કરતું હોય તે માટે જો ખીજઓ તરફના ઉલટ આપનારા કે શાખાશીના ઉઢગારો અવાર નવાર નીકળતા તેઓને કાને પડતા રહે અને તેનાં કામકાજને ખીજઓ વખાણુ છે એવું ભાન થતું રહે તો તે ખેવડી ઉલટમાં આવે છે અને સરસ કામને વધારે સરસ ખનાવે છે તથા વધારે સરસને સૌધી સરસ ખનાવવા મથે છે. તો, પ્રીય વાંચકો, તમારા યોતાના નખીરાઓ કે ચીર-જીવીઓ જ્યારે આ હીલચાલ સાથ સંખંધ ધરાવતા હોય ત્યારે તેઓની ઉલટ ઉશકેરવા તમારે માટે પણ ખાસ જરૂરનું છે કે તમારે તે હીલચાલનાં શિક્ષણાનાં, તે શિક્ષણુ આપનારાં ખાતાંના અને તે ખાતાંના કરતા કારવતાઓના અંગત સમાગમમાં

રહેવું. જાહેર આલમ અને સ્કાઉટ હીલચાલના મુતબલ્લીઓ વચ્ચેનો આવો ઘાટો સંબંધ આ સમાગમ સ્થાપવા, ત્યારે, આ નાનકડી ચોપડી, એક કઠી ન છુટે તેવી કડીઓ સાથની સાંકડી બનવા પામશે એવી આશા રાખીશ.

મારા દીકરા માટે શું કરું?

બે દાહેકા આગમજ ઘણાં માળાપો માટે ઉપલો સવાલ ઘણી મુજાહેમત કરાવતો હતો. એક દાહેકા આગમજ તે મુજાહેમત થોડાં શ્યાણાં ભાગ્યશાળીઓના બાળમાં ટળી ગઈ હતી અને આજે જે માળાપો હજી આવી મુજાહેમત કરી રહ્યા હોય તેઓને મારે કેવાં લેખવા નેમ્મએ કારણ કે હવે આ સ્કાઉટ હીલચાલની ત્રણે શાખાઓથી તેવી મુજાહેમત કરાવનારા દીવસોનો સમૂળગો અંત આવવા પામ્યો છે.

આગલા વખતમાં એક દીકરો સાત આંઠ વરસનો થતાં તેને નિશાળે બેસાડવાની ચીંતામાં માળાપને રહેવું પડતું હતું કે કંઈ નિશાળમાં બેસાડું? ત્યાર બાદ રમતગમતના વખતમાં ઘર, ગલીઓ તથા મોહોલ્લાઓ ખુદાવતા અને એક યા બીજી બાહેરની ફરયાદ ઘરે લાવતાં ઉપલો સવાલ ઘણાંઓને ગુંચવાવતો હતો. હાલમાં આ ગુંચવાડાનો તોડ ઉલ્ક કંઈ પેકોથી તથા સ્કાઉટ અને રોવર ત્રુપોથી લાવી શકાય છે. ખરી વાત છે કે દીકરાના બાવા થવામાં ઘણી ભારે જવાબદારી આપણે શીર લટકતી રહેતી હોય છે. ખુદાના ઘર સુધીના આપણે આ પેદાશ માટે જવાબદાર છઈએ કારણ કે આપણે ઘરે તે અવતરવાથી આપણે તેના ‘ત્રસ્ટી’ બન્યા છીએ તો આ ત્રસ્ટની સરતો આપણી હઈયાતી સુધી ઘણી કાળજીથી પગાવી નેમ્મએ છે. પૈસા

ટકા, માલ મીલકત કે ખીજ કોઈ પણ લેવહ-દેવડનાં ત્રસ્ટે-
 તુટવાથી જો આપણને દરબાર હાંડની ચા ઘટતી સજાએ પોહાં-
 આડતી હોય તો પછી આ પવિત્ર ત્રસ્ટ ન પળાવા કાજ શું
 ફીરતાર આપણને ન હાંડશે? ફીકરાને નિશાળે મેલ્યો એટલે
 સઘળું ખલાસ થતું નથી પછી ભલેને નિશાળ ગમે તેવી પ્રખ્યાત
 હોય ચા શિક્ષકો ગમે તેવા કાબેલ હોય કે નિશાળ ચીરંજીવી
 ભલે ઉલટ ભેર જતો હોય અને શીખવા ભણવામાં ભલે તે
 સારી આશા દેખાડતો હોય. એમ કહેવાનું કારણ સમજવું સહેલ
 છે અને તે આ છે કે સોમ, મંગળ, બુધ, ભરેસપત, અને શુક્ર
 એમ પાંચ પાંચ કલાકના પાંચ દિવસ તથા શનીવારના ત્રણ
 કલાક મલી અઠવાડયાના ૧૬૮ કલાકમાંના માત્ર અઠાવીસ
 કલાક તે નિશાળમાં શીખવા ભણવામાં ગાળે છે અને આ કલાકો
 દરમ્યાન જે તે શીખે છે તે માત્ર 'રીડીંગ, રાઇટીંગ અને 'રીઠ
 મેટીક'ના પેલા જાણીતા ત્રણ "આર"ને માટેનાંજ શિક્ષણો છે.
 આ શિક્ષણો તેની ભવિષ્યની જીવંતીની ફ-તેહમંદ 'કેરીઅર'
 બનાવવા પુરતાં નથી. માનવીની એક ફ-તેહમંદ "કેરીઅર"
 માટે જેની ખાસ જરૂર છે તે નીચલી ચોળેની છે:

નમુનેદાર ચારિત્ર (Character), ચાતુરી ભરેલી હુન્નર-
 મંદી (Skilful Handicraft), શારિરીક ખીલવણી અને
 તનદરોસ્તીને લગતું જ્ઞાન (Physical development and
 Health knowledge), તથા ખીજઓને ઉપયોગી નીવડ-
 વાનું પરોપકારીપણું (helpfulness to others), આ
 શિક્ષણો નિશાળો કે શિક્ષકો કદી શીખાડી શકતાં નથી કારણ
 કે તે માટે તેઓ પાસ પૂરતો અવકાશ નથી. સ્કાઉટીંગની
 ત્રણ શાખાના ઉમર અને કાયનાત અનુસાર ગોડવાયલાં 'કરી-
 કયુલમે' દુન્યાના તમામ કેળવાયલા આસામીઓની અને ખાસ
 કરી કેળવણી ખાતાંઓના સઘળા સત્તાધીકારીઓની સંતોષ-

સરી રીતે ખાતરી કરી આપી છે કે એક નમુનેદાર દુન્યાદારી માનવી ખનવામાં એક છોકરાને નિશાળમાં શીખાડવામાં આવતાં શિક્ષણ ઉપરાંત સ્કાઉટીંગનાં જીદાં જીદાં શિક્ષણો સંગીન મદદ આપે છે. એટલે હવે સાત વરસથી અગીઆર વરસ તુલીકની ઉમ્મરના તમારા છોકરા માટે “મારા હીકરાનું શું કરું?” એ સવાલનો જવાબ મુંબઈમાં હવે આપોઆપ મલી જાય છે. કુખીંગ પણ કુદકે ને ભૂસકે આગળ વધતું જાય છે અને અત્યાર સુધીમાં સંખ્યાબંધ ‘ઉલ્ફ કબ પેકે’ શેહેરના જીદા જીદા ભાગોમાં હસ્તીમાં આવી ચુકી છે. તો તમારા આ નાના એકુસોના આખા અઠવાડયાના લગભગ ૫૦ કલાક જેટલો વખત રમતગમત માટે ફાજલ પડતો રહે છે તે રમતગમત તે રૂડી રીતે કરી તે કલાકો દરમ્યાનમાં પણ ઉપર વર્ણવેલી ફ-ટેક-મંદ ‘ફેરીઅર’ ખનાવનારાં સાંધનો મેલવી શકતો હોય તો તેનો રૂડો લાભ તેને શા માટે લેવા દેવા નથી ઇચ્છતાં.

ઉલ્ફ કબસ ? કુખીંગ ?

‘ઉલ્ફ કબ ?’ આ ઉલ્ફ કબ એટલે શું એ ઘણાઓની સુજવણ છે. અલખતાં આ ઉલ્ફ કબ-સ કહેવાતા છોકરાઓને જેઓએ જોયા છે તેઓમાંના કોઈને તમે ઉપલો સવાલ પૂછો તો તે તમને કહાય આ પ્રમાણે જવાબ વાળશે કે, એક ‘ઉલ્ફ કબ’ તે એક નાનો છોકરો છે. સફેદ ખમીસ, લીલી ટાપી ઉપર લાલ વરનું ડોકું ટાંકી લીધેલું એવી એક કબ-કબ, એક રંગીન રૂમાલ ગળે ખાંધેલો જેને તે ‘સ્કાર્ફ’ કહે છે તે, બિગેરે શણગાર કીધેલો હસ્તાં મોંઢાંનો એક રમતીઆળ છોકરો તે ‘ઉલ્ફ કબ’ કહેવાય છે. જે માળાપના નાના ચીરંજી-

વીઓ ‘ ઉલ્ક કળ પેકે ’માં જોડાઈ ‘ ઉલ્ક કળ ’ બન્યા હશે તેઓને જો તમે પૂછશો કે ખા, આ ‘ ઉલ્ક કળ ’ એટલે શું ? તો તેઓ તરફથી જવાબ મળશે કે, “ અરે ફલાણુ ઠેકાણુ ફલાણુ માણુસે કંઈ એવી કલળ કાઢી છે; જ્યાં બધા વીસ પરચીસ છોકરાઓને કાંઈ રમાડે છે, મળાહ કરાવે છે, અને કોઈ કોઈ વખત બહાર ફેરવવા લઈ જાય છે; કંઈ થોડું ઘણું શીખવે છે, વીગેરે.” બે જુદી જુદી નજરે જોયલી ચીજોનાં ઉપલાં બન્ને ચીત્રો કહો કે વર્ણન કહો તે ‘ ઉલ્ક કળ-સ ’ માટે જરૂરજ ખરાં છે. છતાં આવા જવાબોથી માત્ર ઉપર ટપકે-નોજ ખ્યાલ ઉત્પન્ન થઈ શકે છે. ‘ ઉલ્ક કળ ’ એ શું છે એ ખરી રીતે સમજવા માટે આ હીલચાલ સાથે જોડાયેલી ઉમદા નેમ તપાસવાની છે. ‘ ઉલ્ક કળ ’ થઈ ચુકેલા, ‘ કળીંગ ’ ની રમત મુદત સુધી પોતાના બીજા ગોઠ્યાઓ સાથે રમી ચુકેલા, અને તે રમતમાં સમાયેલી મનની મોજ ચાલુ મેળવતા રહેલા એક છોકરાની નજરે તથા તે ‘ ઉલ્ક કળ ’ ને કેળવનાર એક ‘ કળ માસ્તર ’ ની નજરે ‘ ઉલ્ક કળ ’ તે કોણુ છે અને ‘ કળીંગ ’ તે શું છે વીગેરે સવાલોના જવાબો મેળવવાની તજવીજ કરશો તો “ ઉલ્ક-કળ ” નું એક હીલખુશ ચિત્ર તમારી સામે રજુ થયલું તમે જોઈ શકશો.

એક ‘ ઉલ્ક કળ ’ સાથે પરપુષ્ કરતાં બારે ઉકમાઈ સાથે તે પોતાના ‘ કળ માસ્તર ’ ની હોશીઆરી અને બાહો-શીની, તેવણુ દેવા લલા કે કુન્યાના સરસમાં સરસ માણુસ છે તેની, વીગેરે કથા તમેને તે પોતાના માસ્તર તરફના અગાધ માનને લીધે કહી સંભળાવશે. તે ઉપરાંત પોતાની જાતજાતની રમતગમતોની મળાહ દરશાવશે અને ફરવા હરવાના, નડું નડું જોવા જાણવાના, ખાણી-પોણીની પારટી-ઓના જે લાભો તેને મેલવ્યા હશે તેનું સહરાગતી બચાવ

ભારે ઉકમાઈ સાથે તે રજુ કરશે. જે જે રમુજ વાર્તાઓ તે ખીજાઓને મોંઢેથી તથા ‘કળ માસ્તર’ને મુખથી સાંભળી આવે છે તે તે તમોને કહી સંભળાવશે. પોતાને મોંઢે કરવું પડતું વચન તથા કળ-કાયદો તથા ‘કળીંગ’ને લગતાં ખીજાં શિક્ષણો માટે કહેવાનું પણ તે બુદ્ધનાર નથી; કારણ તે તેને મનસે માહાભારત શીખવાનું છે. આ સઘળું સહરાગતી યજ્ઞન જે તે તમોને ઉલટભેર આપશે તે ઉપરથી “ઉલ્ક-કળ” અને “કળીંગ” માટેની સહેજ સમજણ તમોને જરૂર મળી શકશે.

હવે એક ‘કળ માસ્તર’ને મળી તમારા સવાલો જાણવાની તજવીજ કરશે. તો તેવણ તમોને “ખચ્યાંઓમાં સમાયલી ચપળ અસ્થીર કાર્યશક્તી,” “તેઓનાં મનની જીંદી જીંદી વલણો,” “તેઓની રમતીઆળ ખાસીઅતો,” વીગેરે વીધે લંખાણુ લાખણુ આપવા મંડી જશે અને તે સઘળાંને કેવી રીતે ઉલટ, ધીરજ, ખંત, અને ખચ્યાં અનુસાર સ્વભાવથી ખીલવી શકાય છે તે માટે સમજણ આપવા અને તે માટેની સર બેઠન પોવેલની ‘કળીંગ’ની ‘સ્કીમ’ સમજાવવા તે પોતાની ફરજ લેખશે.

“ઉલ્ક કળ” એટલે “વરૂનું ખચ્યું.”

જંગલમાં વસ્તાં એક વરૂની અને તેનાં ખચ્યાંઓની Nature Study અને કુદરતી જ્ઞાન આપણે શીખીએ તો પછી તેની બહાદુરી, જંગલમાં પોતાને હાથે જાતે પોતાનું ફેાડી લેવાની તેની શક્તી, પોતાના શીકારને શોધવાની તેની શુક્તી, નાનાં વરૂ ઉપરનો મોટાનો ખ્યાર, વીગેરે આપણને જાણવા મલે છે. આવા સઘળા કાયદા અનુસાર શિક્ષણ રૂઢી રચી એક નાના સ્કાઉટને ઉલ્ક-કળની ઉપમા આપવામાં આવી છે તે દરોખસ્ત હીસે છે. કારણ કે એક સ્કાઉટ પણ

શરીરે મજબુત અને ખવાસે બહાદુર અને હથાણુ બનવું છે, પારકા માટે સ્વભોગ આપવા તૈયાર બનવું છે, પરાયા સુલકમાં અને અણુજાણી જગ્યાએ પોતે પોતાનું કેમ ફેાડી લેવું તે જાણવું છે, બીજાઓને નજરે પડવા વગર તેઓને ભરાધને જોઈ તેઓની હીલચાલ સંબંધી માહિતી કેમ મેલવવી તે તેને શીખવું છે. વડીલોના હુકમને માન આપી તાબે થતાં તથા કાણુમાં રહેતાં શીખવું છે. આ પ્રબળ કારણોસર અમેરીકા અને આફ્રીકામાં જે સ્કાઉટો સૌથી સરસ નીવડે તેઓને “ઉલ્ફ” કહે છે અને તેવા નાના સ્કાઉટને ‘ઉલ્ફ કબ’ કહે છે.

ત્યારે હવે સમજવું સહેલ થઈ પડે છે કે સાત વરસની ઉમરથી તે અગીઆર વરસની ઉમર સુધીના નાના સ્કાઉટો સાથે મલી જે રમત રમે છે તે “કબીંગ” કહેવાય છે. આ રમતથી છોકરાઓને જોઈએ તેટલી રમુજ, ખુશાલી અને મનની મોજ મલતી હોવાથી તેઓ તેમાં આનંદ માને છે. આ ત્યારે “ઉલ્ફ કબ” અને “કબીંગ” માટેનો સઘલો ભાવાર્થ છે.

કબ માસ્તરની માખાપ સાથ ઓળખ.

કબીંગની ગેમ ચાને રમત કેમ ખેલાય છે તેનું વર્ણન કૃષ્ણે તે આગમજ એક કબ માસ્તર સાથની ઓળખ કરવી વધારે ઠીક થઈ પડશે.

ખુદાએ એક છોકરો ચોક્કસ કાયદા અનુસાર પેદા કર્યો હોય છે. આ કાયદાઓ શું હશે તે જાણવાની તજવીજ કરવા સઘળાંને ભાન હોતું નથી. જો આ જ્ઞાન કે આ ભાન ઢરેક માખાપને હોતે તો પછી ઘડા ભર પણ માની શકાતું નથી કે ખાળકો હાડમાર થતાં રહ્યાં છે તેમ થવા પામતે અથવા હરધુત થતાં રહ્યાં છે તેમ થવું ચાલુ રહેતે.

વાળું, ઢાલ, પેંપુરી કે સીસોટી વગરની અવાજ કાઢતા છોકરાઓ ઘણાઓને ગમતા નથી કારણ કે તે અવાજથી તેઓ કહે છે કે તેઓનાં ભેજાનું ઢહી થઈ જાય છે; ચાકે, રંગે, સાફીએ કે પેનસીલે ભીંત ઉપર, સરસામાન ઉપર કે કાગળ ચોપડીઓ ઉપર ચીતારો પાડતા કે ઘસારા પાડતા છોકરાઓની ઘણાકોને હાથે કમખખતી જાગે છે કારણ કે તેઓ માને છે કે આથી સઘળી ચીજોનો ખગાડ થઈ જાય છે; કુંદકા-ભુસ્કા મારવામાં કે દોડ-ધામ અને ગરખડ-ઘાંઘાટ ભરેલી રમતો રમવામાં જો છોકરાઓ રોકાયલા હશે તો કેટલોકોના ચાલુ તરારા અને ખરાડાથી તે ખાપડાઓ ઢંપાઈ જશે છરી-કાતર, સોય-સુયા, કે લોહડાં લાકડાં સાથે ફાંફાં મારી જો છોકરાઓ મન બેહેલાવતા જણાશે તો ઘણાઓનો મીઠાખ ખરખેલાફ જરૂર થવાનો; બોલ, લખોટા, પાનાં કે ભમરડા વીગેરેથી રમતા છોકરાઓ પણ ઘણાઓને કંટાળા રૂપ થઈ પડે છે; ઘડીઆલ, હીવાખતી કે તાળાં ચાવીનાં ચક્રરો ફેરવતા છોકરાઓની કમખખતી થતી સમજવી પણ સહેલ છે. નાશો-ગોશો રમતાં તારે-ઝાડે ચઢતા, ઢોળીયા-ઢોળકી ખુંદાવતા કે હાઢરનાં ફાંડયાંઓનો ખુરડો કરતા છોકરાઓની હાલત વિષે તો બોલવું જ નહીં. આ અને આવી બીજી સખ્યાખંધ ચીજો જે સાથે પોતાનાં ચપળ આંગળાં તથા હાથો અને ચીત રોકવાં તે નાના ચેકુસોને મન રમત તથા ગમ્મત સમાનનાં છે. તે તેઓના મનની મોજ છે. તે તેઓનું નીરદોષ ઉદ્યોગીપણું છે; તે તેઓની અણુજાણુપણું જ્ઞાન મેલવવાની કુદરતી પ્રમાણીક ક્રોશોશો છે. કેટલાં માખાપો અને કેટલાં માણસો તે સમજી શકે છે? તે સમજતાં તો તેઓ દોસાં થયાં પણ “નહીં માનતો કે?” “કેમ કંઈ જોઈએય કે?” “ના કહ્યું ની,” “સમજતો નહીં કે?” વીગેરે વીગેરે ધાક-ધમકીઓથી અને હમદાટીઓથી છોકરાઓની શક્તી, ઉલટ, કાચનાત એ સઘળાંને કચડી નાંખવામાં

આવે છે. “આ ના કર અને પેણું ના કર” એ કહેતાં સર્વને આવડે છે પણ ત્યારે છોકરાએ શું કરવું તેજ ખતાવતાં અને કહેતાં તેઓ ભૂલી જાય છે આ તેવાં કામો છોકરાઓ માટે શોધી કાઢો તેઓની શક્તીને ગતીમાં મૂકવાની તેઓને આવડજ હોતી નથી.

સર આઈઝેક ન્યુટન પતંગો સાથે ફાંફાં મારવામાં, ઘડો-આળો સાથે, પવનથી ફરે તેવી ચકરડીઓ ખનાવવામાં વીગેરે રીતે એક ‘સ્કુલ બોય’ તરીકે વખત ગાળતો હતો છતાં તે એક મહાન સાયનટીસ્ટ થઈ ગયો છે. ફ્લોરેન્સ નાઇટિંગેલ જેવી મહાન દયાની બહેનીએ ખાલ્યાવસ્થામાંજ દયા ભાવ દેખાડવો શરૂ કર્યો હતો. જ્યોર્જ વોશીંગ્ટનને પોતાના પીતા તરફથી ભેટ મેલેલી નાની રમવાની કુહાડીની કસોટી કરતાં આવી રીતે ઘણુંજ કીંમતી “ચેરીનું ઝાટ” કાપી નાખી પોતાના પીતાને દુઃખી કર્યો હતો. જેમસ વાટે કીટલીની નળીમાંથી નીકળતી વરાળ ચૂમચા ઉપર પકડી શીક્ષણ મેલવવાની કરેલી તજવીજે તેનાં મમઇનો ખોફ ખેંચ્યો હતો. કલાધવ અને શીવાજી જેવા શૂરવીર સરદારોએ ખાળપણનાં પોતાનાં ઢીંગાણાંપી પરાક્રમેથી માખાપને ખીજવાટ કરાવ્યો હતો, છતાં આ સઘલાઓ દુન્યાના મહાન અને જાણીતા નરો થઈ ગયા છે. ‘ખચ્યાં સાથે ખચ્યાં ખનવું’ એ એક જાતની Study યાને અભ્યાસ છે. તે એક કુદરતી ભરમેની શોધ કરવાને લગતો અભ્યાસ છે.

આ અભ્યાસ કરી તેમાં પ્રવીણ થવું એ ફરેકની ફરજ છે. પણ તે અભ્યાસ માટે ખાળકનો ચાલુ સંગ કરવો પડે છે. એક માણસ પોતાના ધંધારોજગાર અને કામકાજમાં મઠ્યો રહેતો હોય તે પોતાના ખાળકના રમવાના કલાકોમાં તેનો સંગ કરી શકતો નથી અને તેથી તે તેની અંદર છુપાયલા

શુભ્રાં કે ખાસીયતો જાણી શકતો નથી. પરીણામે જે રીતે તેની ખાસીયતો ખીલવી જોઈએ તથા દખાવી જોઈએ તે ખીલવી કે દખાઈ શકાતી નથી. આ કામ બજાવવા ખુદાએ પોતાની બલકતમાં થોડા એવાં પણ નરનારીઓ બનાવ્યાં છે કે જેઓએ ધીરજ, ખંત, બચ્ચાં અનુસાર નીરદોષ સ્વભાવ વાગેરે શુભ્રાની બક્ષેસ કુદરત તરફથી મેલવેલી હોવાથી તેઓ આ કામ બજાવી શકે છે. તેવાંઓ બાળકોના ઘોંઘાટ ગરબડથી ચીરડાતા નથી, ધીંગાણાંથી કંટાળતા નથી, પરપુછથી ખીજવાતા નથી, કે આવાં એક તથા બીજાં કારણસર છોકરાનું “ મૂકી મારી માથું ભાંજવાનું ” કે “ નેતર લાકડીથી ખરડો હલકો કરવાનું ” તથા “ હાડકાં ભાંજી નાંખવાનું ” ચાલુ કહેણ કહી તેઓને નફ્ટ બનાવતા નથી તથા તેઓની શક્તિ આવી ધાક ધમકીથી કચરી નાખતાં નથી.

દુન્યાદારી વેહવારૂ જ્ઞાન તથા એક ઇનસાનને પોતાની હાલતને ખરની સંગીન ફેળવણી લીધેલું ઇનસાન કબ-માસ્તર થવાની લાયકાત ધરાવે છે. સાથે તેઓની ધારમીક તથા નીતી-રીતીને લગતી સારી આસ્થાની તેમજ પોતાનાં ઉમદા નકલ કરવા જોગ ચારીત્રની પણ જરૂર તેઓ માટે રહેલી હોય છે. સારાં ચારીત્રવાલો આસામી પોતાના બાળકો ઉપર ગેબી છાપ પાડી અસર ઉપજાવી શકે છે જેમ લોહચુંબક આગળ લોખંડ ઘસડાયા કે ખેંચાયા વિના રહેતું નથી તેમ તેની આજુ-બાજુ છોકરાઓ ઉમંગ અને વહાલથી વિનંદાયલા રહે છે. વળી આવા માણસો છોકરાઓનાં માખાપ કે વાલીનું પણ માન તથા વિશ્વાસ હરી લઈ શકે છે, અને તેઓની મદદથી પોતાની હાજતો, નડતજો કે મુશીબતોનો તેઓની સલાહથી, નાણાંની અને ખીજી મદદથી, તોડ લાવી શકે છે. કુળવાન અને ઉમદા ખવાસના આસરે વીસ વરસની ઉમ્મરનાં કોઈપણ જવાનો

આ કામ માટે ઉપલી લાયકાતો સાથે કળ-માસ્તર થવા લાયક બની શકે છે. બાનુઓ લેડો કળ-માસ્તરો તરીકે છોકરાઓ માટે પ્રીરેસ્તા સમાન નીવડે એમ છે. તેઓ આ હીશામાં એક કોમનું ખર્ચ હીત જાળવી શકે યા દેશનું સાચું કલ્યાણ કરી શકે એવી આ શોખની સેવા છે. ઉપર જણાવવા મુજબની સામાન્ય કેળવણી લીધા ઉપરાંત તથા દુન્યા વેહેવારની સામાન્ય સમજણ ધરાવવા ઉપરાંત એક સારા કળ-માસ્તર બનવા ખાતર ‘ઉસ્ક કબસ હેન્ડ બુક’ નામની સર રોબર્ટ બેડન-પોવેલની નામીયી કલમથી લખાયત્રી ચોપડીનો, તથા તેવણનીજ મુખારક કલમથી લખાયલી ‘સ્કાઉટીંગ ફોર બોયઝ’ નામની ચોપડીનો અને ‘પોલીસી, ઓરગેનીઝેશન અને રૂલ્સ’ નામની ચોપડીઓનો ખાસ અભ્યાસ કરવાની જરૂર રહે છે. કબીંગની રમતના શિક્ષણોનો મુખ્ય ભાગ ‘કીપલીંગ્સ જંગલ બુક,’ ઉપર રચાયેલો હોવાથી તે ચોપડી વાંચવાથી પણ આ બાજી બેલવાને લગતી સમજ મેલવવામાં ઘણી સગવડ મળે છે.

આ સ્થળે મારે વાંચકોને એક અતી ખુશ ખબર આપવી છે અને તે આ છે કે પેહેલવેહેલાં હિંદી લેડો કળ-માસ્તર તરીકે મીસ પેરીનબાનુ જામાસ્પજી માદન નામનાં કુળવાન અને ઉંચ કેળવણી લીધેલાં પારસી બાનુએ લંડનની ગીલવેલ પાર્ક મધ્યની કળ-માસ્તર્સ ત્રેનોગ કેમ્પનો ‘અકેલા બંડજ’નો ‘પ્રેક્ટીકલ કૉર્સ’ ૧૮ મા કળ કૉર્સમાં હાખલ થઈ ઘણીજ ફતેહમંદીથી પસાર કર્યો છે અને તેવણ આને લગતો “કીઓ-રેટીકલ કૉર્સ” પસાર કરવા માટેનો અભ્યાસ કરવા હાલમાં રોકાયેલાં છે. આ “પ્રેક્ટીકલ કૉર્સ” પસાર કરવાનું કેટલું બીકટ છે તેનો ભાસ તમોને આપવા કાજ તેવણે મારી ઉપર લખેલા એક પત્રમાંથી થોડોક ઉતારો અતરે કરીશ. તેવણ લખે છે કે:—

“Everything seemed to me quite Greek and Latin for the first day but I must say that I didn't find it at all difficult later on because mostly this work resembles guiding. It was a mixed camp and the number of women was greater than men. On the whole I enjoyed it but at the same time I must confess that I was not sorry to leave it after six days because I found it of very strenuous work. Not a moment's rest; so to say we could not even find time to breathe. We were to be on Alert and do everything. At short intervals the call “Pack, Pack, Pack,” kept us always active. Nearly five to six sessions a day, each lasting for half an hour made our hands work with pen and paper.”

કબ-માસ્તરની આ તમારી સાથની ઓલખ આ રીતે અત્રે પુરી થાય છે.

કબીંગની તાલીમનો ટુંક ઇતેખાળ

હવે ત્યારે, જે તમારા નાના ચેકુસો ‘ઉલ્ક કબ’ન ખન્યા હોય તો તેઓને ખનાવવામાં સગવડ કરી આપવા તથા જે તેઓ અત્યાર આગમજના કોઇ પેકમાં જેડાયા હોય તોપણ તેઓ પોતાની પેકમાં કબ-ઓપ્રીસરને હાથે શું શું તાલીમ લે છે તેનો ઘણોજ ટુંક ઇતેખાળ તમારી જાણ માટે રજુ કરીશ કે જેથી કબીંગની આખી બાજુ કેમ ખેલાય છે તેનો તમોને સંપૂર્ણ ખ્યાલ મલી શકે.

કળ રંકુટ—એક નાનો છોકરો જેવો એક કળ પંકમાં
જોડાઈ કળ-માસ્તરના હવાલામાં જાય છે કે તે કળ ‘ રંકુટ ’ ના
નામથી ઓળખાય છે. આ રંકુટને કળમાસ્તર ખીજા છોકરાઓ
સાથ ઓલખ પીછાણ કરાવે છે અને તેની તાલીમ માટેની
ગોઠવણો કરે છે.

ટંડર-પંડ.—કળ રંકુટ તરીકે છોકરાને ‘ કળ ’ના કાયદા,
‘ કળ પ્રોમાસીસ ’, ‘ સંક્રિટ સાધન ’ એટલે છુપો નીશાણીઓ,
‘ સેચુટ, ’ ‘ ગ્રાન્ડ હાઉસ, ’ વીગેરે શીખવા માટે અથવા રોક
કાઉનસીલ, સરકલ, તથા ‘ પરેડ સરકલ ’ કેમ બનાવવાં વીગેરે
બાબદોનું જ્ઞાન તેને આપવામાં આવે છે. તેમાં તે પ્રવીણ થતાંજ
તેને એક ઝંડજ એનાયત કરવાની ક્રીયા થાય છે જે મેળવવા
પછીથી તે ‘ ટંડર-પંડ ’ તરીકે ઓળખાય છે અને પછીથી તે
પંકનો એક સભાસદ થયેલો ગણાય છે એટલે તે ‘ ઉલ્ફ કળ ’
બને છે.

‘ ટંડર-પંડ ’ એટલે નાજુક અથવા પોચા પગવાલો. એક
વરૂનું બચ્ચું પહેલ વેહેલું જંગલમાં ફર-હર શરૂ કરેછે ત્યારે
તેને રસ્તા વીગેરેની માહિતી હોતી નથી તેથી તે ભૂલું પડી
ખુબ રખડપતી કરે છે અને નાજુક પગો થાકવે છે અને પોતાનાં
ભવિષ્યનાં જીવણને લગતો જાતી અનુભવ મેલવવો શરૂ કરેછે.
આખાં તેજ મીસાલે નાનો સ્કાઉટ યાને ઉલ્ફ કળ પોતાનાં
શિક્ષણોનું મંડાણ કરી સ્કાઉટ હીલચાલ સાથનું પોતાનું
જીવણ શરૂ કરે છે તેથી તે ‘ ટંડર-પંડ ’નાં નામથી ઓળખાય છે.

"Grand Howl."

સીકસોસ અને સીકસરો.

આખી કબ-પેકના છોકરાઓને છ-છ ના ભાગમાં વહેંચી નાખવામાં આવે છે જેને 'સીકસીસ' કહે છે. આ દરેક 'સીકસ' એક હોશીઆર છોકરાને સ્વાધીન હોય છે જેને 'સીકસર' કહે છે. જેમ વડ્ડો પોતાના શરીરનાં રંગથી કાળું વડું, રાઇ વડું, ભૂડું વડું, કાળરચીત્રું વડું વીગેરે રીતે ઓળખાય છે તેમ આ 'સીક-સીસ'ને 'રૅડસ, ગ્રીન્સ, બ્રાઉન્સ, વ્હાઇટસ, ગ્રેઝ' એવી રીતે જુદા પાડી તેઓને તે રંગના ત્રીકોણ આકારના નીશાણો તેઓનાં ખભાં ઉપર મારવામાં આવે છે અને તેઓ હંમેશાં તેજ નામે ઓળખાય છે.

અત્રે ખુલાસો કરવાની જરૂર છે કે 'કબઝો'ને જે જુદી જુદી જાતના 'પ્રોપ્રીટીઅંસી ઍડજસ' આપવામાં આવે છે તે પણ ત્રીકોણ હોય છે અને જુદા જુદા રંગના હોય છે જે રંગો નીચે પ્રમાણે વહેંચવામાં આવેલા હોય છે:—

ખલુ રંગનો ઍડજ સીગનલર કે ઓખઝરવર (અવલોકન કરનાર) કે કલેક્ટર (સ્ટેમ્પ વીગેરે જીણસોનો સંગ્રહ કરનાર) તરીકે કબને આપવામાં આવે છે તથા વણકર, આરટીસ્ટ કે એવાજ કંઈ કામગર તરીકે પીળો ઍડજ અપાય છે તેમજ 'ફર્સ્ટ-એડર, હાઉસ ઓરડરલી કે એક ગાઇડ (રહેખર)' તરીકે લાલ ઍડજ અને 'ઍઠલીટ, સ્વીમર, કે સારા ટીમ પ્લેયર' તરીકે લીલો ઍડજ વપડાય છે.

આ જુદા જુદા 'સીકસીસ'માં દરેક સીકસરના કાબુમાં રહી દરેક જાતનું શીક્ષણ છોકરાઓ શીખે છે ચા રમતો ખેલે છે. તેમ કરતાં કરતાં તેઓને 'ફર્સ્ટ-સ્ટાર' તથા 'સેકન્ડ-સ્ટાર' મેળવવા માટેની તાલીમ મળે છે. એક કબને ફર્સ્ટ-સ્ટાર મેળવવા માટે:—

‘યુનીઅન’ જક ‘વાવટા વીધે, ‘નોટ-ટાઇંગ’ જુદી જુદી જાતના ગાંઠો જુદાં જુદાં કામ માટે દોરડી કે દોરડામાં કેમ વાળવા તે વિષે, ‘સમર સૉલ્ટ’ યાને ગોળાંટો ખાવી, ‘લીપ ફ્રોગ’ યાને દેડકાંઓ માફક કુદવું, ‘ખાઉલીંગ એ હુપ’ યાને રીંગ ફેરવવી, ‘હાપીંગ’ યાને એક પગે કુદકા મારવા, ‘સ્કીપીંગ’ યાને દોરડાં સાથે કુદવું, ‘ગ્રોઇંગ એ ઑલ’ યાને ઑલ ફ્રંકવો, ‘બુક બેલ્ડસીંગ’ યાને માથા ઉપર ત્રણ ચાર ચોપડીઓ રાખી ટટાર ચાલવું, હાથ-પગ, નખ, દાંત, બુટ, કપડાં, વીગેરેની સફાઈ જાલવવી, નાક વાટે દમ લેવો, વીગેરે તનદરોસ્તીની ખાખઢનું શીક્ષણ શીખવું, ઘડીયાળ જોતાં શીખવું, વીગેરે માટેનું શિક્ષણ ઓછામાં ઓછા ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીમાં શીખી લેવું પડે છે જ્યારે તેને ફર્સ્ટ-સ્ટાર પસાર કરેલો ગણાય છે.

ફર્સ્ટ સ્ટાર પસાર કરવા ખાદ સેકન્ડ સ્ટારની તાલીમ શરૂ થાય છે અને આ તાલીમ દરમિયાનમાં કબોને સીગનલીંગ (વાવટાથી વાત કરવી), ‘કમપાસ’ (હોકાયત્ર) નો ઉપયોગ કરતાં શીખવું, ‘નૅશનલ એનઠમ’ (ગોડ સેવ ધી કીંગ) નું ગીત ગાતાં શીખવું તથા તે ગવાતું હોય ત્યારે કેમ સલામ આપવી તે જાણવું, ‘સેવીંગ્સ ઍન્ક’ પૈસા ખચાવી ઍન્કમાં ખાતું ખોલવું, મોડલ મેકીંગ (કંઈ વસ્તુ બનાવવી), રનીંગ વીથ એ મેસેજ (સંદેશો લઈ દોડી જવાનું), ફાયર લાઇટીંગ, ઑડી એકસરસાઇઝો, તથા ‘કલીનીંગ બુટસ’, ફ્રાઇડીંગ કલોથ્સ, સ્ટ્રીટ કલીનીંગ, જખમની સફાઈ તથા સારવાર કરવી, હાજવા બળવાના અવસરોએ સારવાર કરવી, વીગેરે ચીજોનું જ્ઞાન ફર્સ્ટ સ્ટાર મેલવવા પછીથી ઓછામાં ઓછા ત્રણ મહીનામાં શીખી પ્રવીણ થવું પડે છે. તેમ થતાંજ તેને ‘સેકન્ડ સ્ટાર’ એનાયત કરવાની ક્રિયા થાય છે. આ સઘલી કબ તાલીમ છે. છતાં ‘સેકન્ડ સ્ટાર’ પછી પણ તાલીમ કાંઈ

એકદમ ખતમ થયલી લેખાતી નથી ‘ સેકન્ડ સ્ટાર ’ મેલ્લ્યા પછીથી જ્યાં સુધી તે સ્કાઉટ બનવાની ઉંમરનો અને ત્યાં સુધીમાં તેને અફલ-હોશીયારીને લગતી (Intelligence); હુત્રર ઉધ્યોગને લગતી (Hand-craft), ખીજઓ માટેના ઉધ્યોગીપણું માટેની (Service for others) તેમજ શારિરીક જ્ઞાન યાને તનદરેસ્તીને લગતાં જ્ઞાનને માટેની (Physical Health) કાબેલ્યત મેલ્લવવા માટેના ઍડબજ (Proficiency Badges) જીતવાનાં હોય છે.

છેવટે જ્યારે તેની કુખ ઉમર પૂરી થવા આવે છે અને સ્કાઉટ થવાની ઉમર તથા કાયનાતનો તે બનેલો જણાય છે ત્યારે તેની છેવટની એક કુખ-ક્રિયા થાય છે જેને (Going up Ceremony) (કુખમાંથી સ્કાઉટમાં જવાની ક્રીયા) કહેવામાં આવે છે. આવી રીતે કુખ તાલીમ અતરે સંપૂર્ણ થાય છે. આ તાલીમનું પરિણામ શું આવવું જોઈએ ? એજ કે એક છોકરાના જન્મવા સાથે તે જે જાતનું ખમીર પોતા અંદર લઈને હસ્તીમાં આવ્યો હોય તે ખમીરને ખીલવવાને આ તાલીમ પૂરતી તક આપે છે. તાલીમથી છોકરા ફરેશતા બની જનાર છે એમ માનવું કે મનાવવું એ કમ અફલીપણું લેખાય પણ એમ મગરૂરી સાથે કહી શકાય કે કુખ તાલીમથી છોકરાનું શરીર અને મન-દરેસ્ત બનાવાય છે, સારી રીતભાતો શીખવાય છે, સચ્ચાઈ, પાકીબગી, સેવા, તાબેદારી, વખત અનુસાર વર્તવાની ટેવ વગેરે શીક્ષણ પૂરું પાડી શકાય છે. આનાં કરતાં વધુ શું કોઈને મલી શકે તે કલ્પી શકાતું નથી.

ક'મ-કૃમ્પ.

હવે એક કળ-કૃમ્પ વિષે થોડુંક વર્ણન આપવું જરૂરી થાઈ છે. કારણકે કૃમ્પીંગની મુદત એવી મુદત છે કે જે વેળા છ માસ યા વરસ દહાડાનું શીખેલું પ્રેક્ટીસમાં મેલી તેની કસોટી કરી શકાય છે. અઠવાડીયે એકાદ બે કલાક છોકરાને મલવા-મેટવાથી અને તેને શિક્ષણ આપવાથી એક કળ માસ્તરને છોકરાંઓનાં ખરાં રંગરૂપ યા લક્ષણ તપાસવાની બેઠાએ તેવી તક મળી શકતી નથી. કૃમ્પીંગની મુદત દરમ્યાન ચાર પાંચ દિવસો યા એકાદ અઠવાડીઉં સામઢું રાત દિવસ છોકરાઓના સમાગમમાં રહેવાથી તેઓની ચાલ ચલણ, રેહેણી કરંણીની ટેવો, સ્વભાવ વિગેરેનો ખારીક અભ્યાસ કરવાને બને છે અને તે મુજબનાં પગલાં ભરવાનું સુઝે છે. માખાપ કે ઘરખારથી થોડા દાવસ એકલા અને વિખુટા પડવાથી છોકરાઓને જાત ઉપર ભરોસો રાખવાની ફરજ પડે છે. જે છોકરા માટે જીદાં જીદાં કામ કરવા માટે ઘરે માતા બહેનો કે નોકર નફરો બેઠતાં હોય તે હવે પોતાને હાથે કરતાં તેને ફરજ્યાત શીખવું પડે છે. વળી તનહરોસ્તીની નજરે ઘર બાહર જવાથી એક જાતનો 'ચેન્જ' છોકરાઓને મલે છે. નવી જગ્યા બેવાનો સંતોષ તેને મલે છે. પોતાના ગોઠયાઓ સાથે ફરજ્યાત ઘાડો સંબંધ એક બીજાનો સંબંધ છે અને બીજા સંજ્યાબંધ લાભો કૃમ્પીંગથી છોકરાઓને થાય છે. 'કૃમ્પ લાઇફ' એટલે તો 'રફ લાઇફ' એવો ખ્યાલ તદનજ ખોટો છે. ઉલટું, એક કળ કૃમ્પ તો બને તેટલી સુખ સગવડોથી ભરપુર બનાવવાની કળ માસ્તરે કાલજી રાખે છે. કૃમ્પમાં જવું એટલે કાંઈ ખાસ ઘસડખોરોજ છોકરાઓને કરવો પડશે, પાણીછાણી હાથે કરવું પડશે, રાંધવું સીંધવું હાથે કરવું પડશે વીગેરે ખ્યાલો રાખવા અને બચાંની

કાયનાતનોજ વિચાર કરી નાહકની દેહશત કરી છોકરાઓને
કેમ ઉપર મોકલવાના અખાડા કરવા એ માખાપોની ભૂલ છે.
કુળ કેમપમાં તમે ઘરે લાડ ન લડાવો કે તમે ઘરે કાલજી
ન રાખો, તેટલો લાડ લડાવવામાં અને કાલજી રાખવામાં એક
ખરો કુળ માસ્તર કાંધપણ પાછી પાણી કરે એમ નથી તે
વિશ્વાસથી માખાપોએ માનવું જોઈએ છે.

અહીં ત્યારે હવે, કુખીંગની આખી ગેમ કેમ ખેલાય છે.
તેનો સંપુર્ણ એહેવાલ પૂરો થાય છે જે વાંચવાથી વાંચકોને
સહેલથી ખાજકોની આ આખી ખાજ માટેની ઘટતી સમજણ.
મલી હશે એમ વિશ્વાસ સાથ માની લઉં છું.

કુખીંગથી ઉત્તમ ચારિત્ર ખાંધવાનો

મજતી તક.

આખી કુખીંગની ખાજ આ પ્રમાણે પૂરી થવા ખાદ હવે જે
મારે માટે લખવાનું ખાદી રહે છે તે આ ખાજથી છોકરાઓનું
ચારિત્ર (character) ખંધાઈ શકે છે કે નહીં અને તે કેમ
ખંધાય તે માટે ફલીલો રજુ કરવાનું છે. આ કુખ્યામાં 'કેરેક્ટર'
સિવાય વધુ એક માણસની જીંદગીનાં ચારિત્રમાં શું ઉમદા
તપાસવાનું કે મેલવવાની ખાદેશ કરવાનું હોઈ શકે તે સમજી
શકાતું જ નથી. એક માણસને જે મોટામાં મોટું માન આપણે
આપવા પ્રચ્છતા હોઈએ તો આ વાક્યથીજ હોઈ શકે કે 'He
has character' આવી ઉપમા એક માણસને આપવાનો
સાવાર્થજ આ થાય છે કે તેની અંદર એક ગુપ્ત આકરશણ
એવું હોય છે કે જથી તેના મીત્રો, સ્નેહીઓ કે ખેરખાદો તેના

ઢરેક કામને પ્રખળ ધારે છે અને તેના ઢરેક સખુનને ભરોસેઢાર માને છે. તે શુભ આકરશણુ તે તેનો કઢી નહીં ખઢલાઇ શકાય એવો અમીરી ખવાસ હોય છે. જે જાથુકના ઉમઢા સઢશુણોથી શુંથાયલો હોય છે. ધન-ઢોલત તો ઘણાંઓ મેલવવા ભાગ્યશાળી નીવડે છે, આ દુન્યામાં ખાહોશી ધરાવનારાઓ પણ થોડાક નસીખવંતા હોય છે અને તેવાજ ખીજ ક્રેટલાક નસીખવંતાઓ માન-પાન કે આંઢ મેલવવાની પણ રૂડી સરજત ધરાવે છે. આ સઘણું છતાં પણ જો તે સઘણાંઓમાં સારા ચારિત્રનો પાયો નખાયો ન હોય તો તેઓનાં જીવન ખીસાઢ વિનાનાં કે નીરજીવ છે. તો પછી પ્રીય માખાપો હું ખાત્રીથી માનું છું કે નાના સાત વરસની ઉમરથી તે અગીઆર વરસની ઉમ્મર તુલીકનાઓ માટે આ સઢીની રચાયલી આ કખીંગની ખાજી 'કેરેકટર' ની ખીલવણી માટે એક ઉમઢા તક પૂરી પાડે છે. જીઓ, એક કખ પેકમાં ઢાખલ થવા સાથ જે કાલ લે છે તે તપાસો:

“હું મારેથી ખનતું કરવાને વચન આપું છું કે હું ખુઢાને અને રાજાને વફાઢાર રહી તેઓ તરફની મારી ફરજ ખજાવીશ અને ‘ઉલ્ફ કખ’ના કાયઢા પ્રમાણે ચાલીશ અને ઢરરોજ ખીજાને માટે એક પણ લણું કામ કરીશ.”

ઉપલાં વચનમાં આપણે જોઇ શકીએ છીએ કે આટલી નાની ઉમરે પણ એક છોકરાને પોતાનું જીવણ ગાળવા માટે એક નમુનેઢાર કલ્પના કે આઢર્શ (Ideal) શીખાડવામાં આવે છે.

આપણે વધુમાં એમ પણ જોઇ શકીએ છીએ કે વચનમાં અશકય જેવું કે નહીં પાળી શકાય તેવું તત્વ સુઢલજ નથી અને તેથી તે ચારિત્ર ઉપર વધારે ઉમઢા અસર કરનારું છે. “હું મારેથી ખનતું કરવાને વચન આપું છું” આવું વચન કોઇ પણ ખાખઢ માટે કોણ ન આપી શકે વારું ? એમાં કાંઈ

મોલ્યું ન પળાય એવું સહેજ પણ તત્વ આમેજ થયલું છે ? થયલું જ ન હોય તો પછી ધર્મની લાગણી, માનની લાગણી અને વફાદારીનો ગુણ એ સર્વ સદગુણો આ વચનથી ખીલવા પામે છે એમ સીધું થાય છે. આ સદગુણો ઉપરાંત તાબેદારી તથા નિઃસ્વાર્થપણના સદગુણોની ખીલવણી સાથે એક ઉદ્દેશ કંઈ પોતાનું જાતી ખર્મીર કેમ દેખાડે છે તે ‘કંઈ લો’ એટલે કંઈના કાયદાથી સહેલે સમજ પડે છે. જે આ મુજબ છે કે :

“કંઈ વડા (જુઠા વડ)ના કહેવા પ્રમાણે ચાલે છે; કંઈ લાલચને વશ થતો નથી.”

આ કાયદાનો સંપુર્ણ ભાવાર્થ આ પ્રમાણે થાય છે કે કંઈ હંમેશાં પોતાના વડાને તાબેદાર રહી તેના હુકમ મુજબજ વર્તે છે અને પોતાની મરજી પ્રમાણે ચાલવાને તે લલચાઈ જતો નથી.

ચારિત્ર બંધારણને મદદ કરનારું શું આ શિક્ષણ નહીં લેખી શકાય ? આ વચન અને આ કાયદાથી છોકરાના પોતાના મન ઉપર શું અસર થતી હશે તેના કલ્પના કરવી એક વીચારવંત માટે કઠણ નથી. આ વચન અને કાયદા રીખવવા બાદ જ્યારે પકમા દાખલ કરવાની તેની ક્રિયા કરવામાં આવે છે તે ક્રિયાથીજ તેના મન ઉપર અસર થતી હોવી જોઈએ કે તે કાંઈ હવે એક સાધારણ મોહોલ્લે રખડતો છોકરો નથી પણ એક ભાઈબંધ મંડળનો તે એક સલાસદ થયો છે કે જે મંડળનું માન તેજ તેનું માન છે. જીંદગી જોગવવાનું એક ઉચ્ચ આદર્શ (Ideal) તેને આવી રીતે થવા પામે છે.

આ ઉપરાંત ઉપર જણાવવા મુજબ કુખીંગની ગેમ ‘સીકસીસ’ સીસટમે રમાતા હોવાથી છોકરો હંમેશાં માત્ર ચોંતા ખાતરજ દરેક ચીજ કરવાને બદલે પોતાની ‘સીકસીસ’

જાણીને માટે રમત રમતાં ચા કામ કરતાં શીખે છે એ “ટીમ વર્ક” ની તાલીમ શું ચારિત્ર ઘડનારી નથી ?

ઉપલી સઘળી દલીલો એક વીચારવંત માણસ માટે પુરતી ધારી હું માની લઉં છું કે કંપીંગથી છોકરાનું ઉત્તમ ચારિત્ર ધાંધવાની તક આપણને મળે છે એમ તમારી ખાત્રી થઈ જશે.

કંપ ગેમ્સ અને પ્રેક્ટીસીસ.

‘સ્કાઉટીંગ’ શબ્દજ એક મહાન ગેમ અથવા ખાજીનું નામ છે એમ માનવું ખોટું નથી. સ્કાઉટીંગની દરેક શાખા ‘કંપીંગ,’ ‘સ્કાઉટીંગ’ અને ‘રોવરીંગ’ એ જુદો જુદો ખાજીઓ છે એમ સમજવું. ‘કંપ ગેમ્સ’ વિષે જ્યારે હું લખવા માંડું છું ત્યારે મારી મક્કસદ તે જુદી જુદી રમત-ગમતો કે જે સઘળા કંપની ઉમ્મરના છોકરાઓ પોતાની કાય-નાત મુજબ ખેલે છે તેના ઉપર ટપકેના ગુણદોષો રજૂ કરવાની છે. ‘કંપીંગ’ તાલીમનો ‘કંપ-ગેમ્સ’ એક મુખ્ય અંગ છે એમ કહીએ તો ચાલે. અસ્થીર શરીરના અને ચવિત્રા હાથ પગો ધરાવતા તથા દરેક ચીજની ખની શકે તેવી વાંદર નકલ કરવાનો વારસો પોતા અંદર સમાવનારા છોકરાઓને અરધા અરધા કે પોણા પોણા કલાકે તો શું પણ માત્ર પા-પા કલાક-કંપી ડાહ્યા-ડાસા ખની બેસાડી લાપણો આપવાની કે જુદા જુદા પાઠો શીખાડવાની તજવીજ કરવી એ વખતની ખર-આદી સમાન છે. પણ તેજ સઘળા ખવાસોના છોકરાઓની આ સઘળી ચપળ કાર્યશક્તિનો રૂડો ઉપયોગ બે કલાકો સુધી ‘ગેમ્સ’ રમાડવાના રૂપમાં કરવામાં આવે તો પરીણામ જાણ

સમાન નીવડવાની સોએ નવ્વાણું ટકા વકી રહે છે, પછી છોકરો ચપળ હોય આ 'ડહ', ખાહોશ હોય આ 'ઠોઠ', જોરાવર હોય આ નખળી દેહનો.

વિજળીના તારમાં સમાઈ રહેલી છુપી કાર્ય શક્તીનો ખ્યાલ એકાદ 'સ્વીચ' કે 'ખટન' દાખવા સહીતજ થઈ શકે છે. કોઈ પણ તરેહનાં યંત્રને તેની રીત મુજબની ગતીમાં મેલતાં સાથજ તે પોતાનું ઉપયોગીપણું ખતાવી આવે છે અને માનવીની ઘટતી ગરજ સારે છે અથવા તો રમુજ કે અજાયબી ઉપજાવે છે. એક ઘડીયાળ કે ફોનોગ્રાફ કે ચાંત્રીક રમકડાં જેવાં રમતગમતનાં સાંધનોથી તે મોટામાં મોટાં દુન્યા ઉપયોગી કામો ખજાવતાં સાંચાકામો સુધી ખ્યાલ કરતાં આ સચ્ચાઈ પુરવાર થાય છે તો પછી પ્રાણુ ધરાવતાં અને પોતા મેળે કાંઈ પણ સામી મદદ કે ગતી વિના દરેક કાર્ય ખજાવતાં એક શરીર મધ્યે છુપાઈ રહેલી તમામ ચપલ ક્રિયા શક્તીઓ વિષે તો શું કહેવું ?

નાનાં ખાળકોમાં સમાયલી આ શક્તીઓનો ઉપયોગ જુડી જુડી રમતોથી જો કરાવવામાં આવે તો રમુજ, ગમ્મત, ઉત્સાહ અને શોખ સાથે ખાળકો તેમાં વગર થાકવે કલાકોના કલાકો આપણી આજુબાજુ વળગેલાં રહી શકે છે.

આ 'ગેમ્સ' છોકરાઓ હંમેશાં 'સીકસીસ'માં રમે છે એટલે પોતાના સ્વાથ માટે ગેમ જીતવાના ખ્યાલથી તે રમતા નથી પણ પોતાની જ જણાની ટીમ યાને 'સીકસ' ને માટે જીતવા અને મેહેનત કરવા છોકરા શીખે છે.

અરથો કલાક કે કલાક 'નાસો-ગોસો' કે 'અટકમટક ઘોરી ચંપા' કે 'નારગોળીઓ' જેવી રમતો રમવા જેવી આ કળ ગેમ્સો હોતી નથી તે ખાસ માદ રાખવાનું છે કારણ કે ઉપલી રમતો માત્ર શરીરને તાજગી તથા જોર ખજાવા સાથે ગમ્મત

આપે છે જ્યારે ‘કબ ગેમ્સ’માં આ સધણું ખજાવવા ઉપરાંત ‘ક્રેકેટર’ નાં ખંધારણની ખુબી સમાયત્રી હોય છે.

ગેમ જીતાતી નથી તો હારનારા કબો કાંઈ જીતનારાઓ સાથે બોંચ ચઢાવતા નથી કે પોતાનો ખોફ મગટ કરતા નથી પણ પોતાની હારને જીતમાં ફેરવવાની નવી તજવીજ કરવા તેઓ હસ્તો ચેહરોજ ધારણ કરે છે.

‘કબ-સો’ આ રમતો પોતાનો ‘મોટો’ ‘Dyb’ ‘ડુ થોર બેસ્ટ’ આદિ રાખીને રમે છે અને તેમ રમતાંજ તેઓ તે જીતે છે.

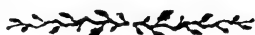
મુંબઈ શહેર મધ્યેની ‘કબ એકટોવીટા.’

‘કબીંગ’ની ખાજી હિંદનાં શહેરે અવ્વલમાં ઘણીજ તારીફ લાયક રીતે ખેલાતી જાણી વાંચક વર્ગ જરૂરજ ખુશ થયા વિના રહશ નહા. આ તારીફલાયક ફેરફાર ૧૯૨૫ પછીથી શરૂ થવા પામ્યાં છે. વાચકોને ૧૯૨૪ ના ઇંગ્લાંડના ઉવેમબલીની ‘ઇમ્પીરીઅલ જેમ્પુરી’ તેમજ કોપન હેગનની ‘ઇનતર નેશનલ જેમ્પુરી’ના અવસર હજી તાજે ને તાજે ચાહદાસ્તમાં હશે. તે વેળાએ યુરોપ ગયલા જવાન્યાઓએ લનડનમાં ગાલવેલ ત્રેનીંગ પાર્ક મધ્ય સ્કાઉટ માસ્તર્સ તેમજ કબ માસ્તર્સ ત્રેનીંગ કોર્સીસની તાલીમ લીધી હતી. મરહુમ સ્કાઉટર તલાટી, સ્કાઉટર ફેર્કી ગોહરેજ, સ્કાઉટર મહરાસવાલા તથા આ અઢના લેખકે સ્કાઉટ માસ્તર્સ તથા કબ માસ્તર્સએ ખત્રે કોર્સોના તાલીમ લીધી હતી જ્યારે સ્કાઉટર સોહરાખ મોહી (લેફ્ટેનન્ટ મોહી) એ માત્ર સ્કાઉટ માસ્તર્સ કોર્સનીજ તાલીમ લીધી હતી. કબ માસ્તર્સ કોર્સ વેળા તેવણુ લનડન મધ્યે ન હોવાથી તેવણુ લે ઉમદા તક શુમાવી હતી. ‘ગરૂરી એ નાશનું મૂળ છે’ માટે

તેવી ખોટી ગફરી ન કરતાં માત્ર ખરી હકીકત જણાવવાની નેમથી લખીશ કે આખા મુંબઈ ઇલાકામાં ‘અકેલા ઝંડજ’ નો ક્રમ પૂરા કરનાર માત્ર બેજ પારસીઓ છે કે જે મી. ગોહરેજ અને આ અદના સેવક છે. મુંબઈ પાછા આવવા પછીથી મી. ગોહરેજ ડીસ્ટ્રીક્ટ કબ્ર માસ્તર થવા ભાગ્યશાળી થયા છે અને તેવણનો ઉલટથી અતરે મુંબઈમાં કબ્રમાસ્તરોનો એક ત્રેનીંગ કાસ’ તેવણ પહેલ વેહેલો ચલાવ્યો હતો જેને પરિણામે હાલમાં મુંબઈમાં પૂરેપૂરી બે હજન કબ્ર પેકે હસ્તીમાં આવવા પામી છે જે મધ્યે આસરે ૫૦૦ કબ્ર-સો તાલીમ લે છે. મુંબઈ એસો-સીએશનની કબ્ર કમીટી માટે પણ જણાવીશ કે તે ઉમંગી શેહેરીઓની ખનેલી છે. મુંબઈમાં હજી સુધી સઘલા મરદોજ કબ્ર માસ્તર તરીકે કામ કરે છે જ્યારે માત્ર એકજ લેડી કબ્રમાસ્તર ૭૮ મી ઑમબે પેક ચલાવે છે જેવણ મીસીસ એલેવ હીગબી ઑસ્ટ તે ઇનડીઅન મરકનટાઇલ મરીન ત્રેનીંગ શીપ ‘ડફરીન’ ના કેપ્ટન સુપ્રીનટેનડન્ટ હીગબી ઑસ્ટનાં ધણીઆણી થાય છે. એક ઉમંગી પારસી ખાતુ મીસીસ તેહ-મીના જે. લાલકાકાએ લેડી કબ્ર માસ્તર બનવા માટે ખીડું ઝડક્યું હતું અને પારસી કોલોની ૧૦૦ માં ઑમબે પેકમાં લગભગ એક વરસ ઘણા ઉત્સાહથી કામ બજાવ્યું હતું પણ સંસારી ઝુસરીના કામકાજનાં દબાણને લીધે તેવણ હાલમાં રીટાયર્ડ થયાં છે. ઑમબે સ્કાઉટ એસોસીએશનની કબ્ર કમીટી મારફતે કબ્ર-ઝો માટે ઇનતર પેક કામપોટીશનો, સ્પોર્ટ્સ વીગેરે વારસીક હરીફાઇઓ થતી રહે છે. જેથી મુંબઈની ‘કબ્ર ઍક-ટીવીટી’ ધણીજ સરસ ટકી રહેતી-છે. મુંબઈના ‘કબ્ર-ઝો’ માટેજ ચલવલ ચાત્રી અટકતી નથી પણ મુંબઈના કબ્ર માસ્તરો માટે ઘટતી ચલવલો ચાલુ રાખવા ‘ફસ્ટ’ ઑમબે અકેલા પેક’ ઉભી થઈ છે જે મધ્યે કબ્ર માસ્તરો અવારનવાર કૌમર્ષીંગ તથા એકસકરબનો ઉપર જઈ કબ્ર ત્રેનીંગમાં વધારો કરતા રહે છે.

વળી કબીંગને લગતી જુદી જુદી બાબતો ઉપર અવારનવા
બાઠવીવાઠ ચલાવવા માટે કબ માસ્તરોની સલાહો પણ ભર-
વામાં આવે છે. મુંબઈ માટે આ શું હરખાવનારી ખીના નથી

માબાપોને નમ્ર અરજ તથા સુચના.

અનુભવ એ અજબ તરેહનું ચોપડી ચોપાન્યાં વાંચ-
વગરનું કે કોઈ ઉસ્તાદોના શીખવવા વગરનું ઉત્તમ શુ-
દ્ધાન છે. આવાં અનુભવી જ્ઞાનને આધારે, વહાલાં વાંચકે
તમોને આ વેળા સરની નમ્ર અરજ તથા સુચના હું કર-
વાંગું છું જે મારા ધારવા મુજબ આ નાની કેતાબમાં સમ-
વવાની ભારે જરૂર છે. ઘણી વેળા માબાપો માટે આ ભા-
સવાલ થઈ પડે છે કે છોકરાઓને કંઈ કબ-પૈકમાં કે સ્કાઉટ
ત્રુપમાં દાખલ કરવો.

આ ઘણોજ અગત્યનો સવાલ છે કારણ કે બચ્ચાંઓ-
ચારિત્ર બંધારણ અને સારા શેહેરી બનવા સાથનો તે સા-
ઘણોજ નિકટ સંબંધ જોડાયેલો છે.

સ્કાઉટ ત્રુપો અને કબ પૈકોની સંખ્યા હીન પર હી
વધતી જાય છે પણ સફળણી, સારી કેળવણી પ્રાપ્તિ, અ-
ભવમાં કાબેલિયત ધરાવતા સ્કાઉટ અમલદારોની ભારે અ-
છે. તેવા સમયે તમારા ચેકુસોને જ્યાં ગમે ત્યાં ઘુસાડી
પરવાડી જવાનો વિચાર ઘણોજ ભૂલ ભરેલો છે એટલુંજ નહીં
પણ તે પાછળથી ઘણા પસ્તાવાનો ગંભીર સંજોગ બરપા કર-
સમાન છે. માટે પુરતી તેહકીક કે જાતી ખાતરી કર-
વગર ખાલી બાહેરના કોઈ તરેહના ઠાઠ-માઠથી અંજાઈ જઈ
કે તમારા ઓળખાણ પીછાણવાળાની કે પર-પાડોશીની મા

ભલામણ ઉપરજ કુરખાન બનીને કે તમારા ચેકુસોના ખીજા હોસ્તદારો જે ત્રુપ કે પેકમાં જતા હોય તેઓની કુલવણીથી તમે આગળ પટાવત સતાવત કરવા આવતા તમારા બાળકોની માંગણીનેજ વશ થઈને પગલું ભરશો નહીં. એ મારી તમોને નીખાલેશ નમ્ર અરજ છે જે તમારા છોકરાઓને સ્કાઉટ હીલ-ચાલના એક નવા સલાસદ બનાવતી વેળા યાદ રાખશો.

હવે એક વેળા એક ત્રુપ કે પેકમાં છોકરાઓને ઢાખલ કરવા પછીથી તેઓને ખીજા ત્રુપ કે પેકમાં મોકલવા માટેની એક ગંભીર ચેતવણી આપવાની પણ જરૂર છે. ઘણી વેળા એક ત્રુપ કે પેકના છોકરાઓ ખીજા ત્રુપ કે પેકના નાદાન છોકરાઓને પોતાની ત્રુપ કે પેકમાં આવવા સમજાવે છે. તે છોકરાઓ માખાપ આગળ જઈ આવી માંગણી રજુ કરે છે. માખાપ તે માંગણીને શરણુ થઈ તેને તે ભલતી ત્રુપ કે પેકમાં મોકલે છે. આ ઘણીજ ન ધચ્છવાળેગ વળણ છે કારણકે તેની માઠી અસર ખચ્ચાનાં કુમળાં મગજ ઉપર થાય છે. આ નાની ચોપડીમાં તે માટે નિખંધ લખવાનું બનવાળેગ નથી તેથી દુકમાં આટલીજ ઢલીલથી લખીશ કે જેમ એક સ્કુલ પછી તે નાની હોય યા મોટી હોય તે માટે નિશાળીઆઓને મગરૂરી રહેવી ઘટારત હોય છે જેવી રીતે કાંલેજીઅનો પોતાની પાઠ-શાળાઓ પછી તે પ્રખ્યાત હોય યા ન હોય તે માટે ભારે અભીમાન ધરાવતા રહેછે, જેટલો પ્રેમ જુઠ્ઠી જુઠ્ઠી સમાજ સંસ્થાઓના કાર્ય વાહકો પોતાની સંસ્થાઓ તથા તેનાં કાર્યો માટે ધરાવતા હોય છે તેવોજ જોમ, તેવીજ સેવા, તેવોજ અભીમાન સ્કાઉટો કે કબસો પોતાની ત્રુપ કે પેક માટે ધરાવતાં બનવા બેઠાં છે. આ એક નજીવી હીસ્તી ખીના છે પણ તે સહજુણની ખીલવણી માટે ઘણીજ અગત્યની છે ત્રુપ કે પેક બદલવા માટે આ પ્રમાણે લખવાનો સાવાઈ જોમ થતો.

નથી કે દરેક સંલેગ વચ્ચે માળાપે ત્રુપ કે પેંક બદલાવવીજ નહીં. બલયુકે પોતાના છોકરાને ન છાજતી ત્રુપ કે પેંકમાં દાખલ થઈ ગયેલા જણાય તો અલખતાં તુરતાંતુરત પગલાં ભરી તેવી ત્રુપ કે પેંકમાંથી છોકરાઓને ખસેડી લેવાનું તો વાજબીજ પગલું લેખી શકાય માટે આ સલાહના બાબમાં મારી સુચના આ છે કે દરેક માળાપે છોકરાઓની મુનસપ્પી કે મરજીને વગર તેહકીકે શરણુ ન થતાં ઘટતી સાવચેતી તથા પરપુછ કરવા બાદજ તેવું પગલું ભરવું સલામત છે.

શેહેરીઓ કખીંગ માટે શું શું કરી શકે ?

આ નાનકડી ચોપડીમાં હવે જે સેવટનું પ્રકરણ હું ઉમેરી શકું તે આ છે કે જે શેહેરીઓનું જાતી ખમીર આ ચોપડી વાંચવાથી ઉભરાવા પામે અને તેઓ સ્કાઉટ હીલચાલમાં કોઈ-પણ રીતે ઉપયોગી નીવડવા માટે કસદ કરે તેઓ માટેનો રસ્તો ઉજાસ ભર્યો કરવો. ચઉદ વરસ અગાઉ ૧૯૧૪ માં સ્કાઉટીંગના એક પાયોનીઅર તરીકે જ્યારે પારસી સ્કાઉટીંગનો પાયો મુંબઈમાં નાખવામાં મારો કમીનો હાથ નાખ્યો હતો ત્યારે તે માટેનાં મારાં હાલનાં જ્ઞાનનો પણ સ્વપ્ને જ્યાલ કયો નહતો તો તેજ મુજબ તમે આજે તમારો મદદનો હાથ બાહર કાઢો તો ચદ રોજમાં સ્કાઉટ હીલચાલના એક રક્ષક બનવા પામી શકશો. તમેને પોતાને તે માટે કદાચ હાલમાં શક ઉપત્ત થતો હશે પણ હું તો તે માટે તદ્દનજ ખાત્રીપુર્વક છું.

તમે જે કાંઈ ખાસ હુન્નરમંદીના કે પ્રોફેશનના ધણી હોવો—ફ્રંટ વર્ક, નેતર, ભરવી, વરકીંગ-ઝાંકસ, આરટીસ્ટ, ડાકતર, ઘડીયાળી, એનજીનીઅર, બ્રુક-બાઇન્ડર, પ્લમબર,

દરજી, મ્યુઝીશીઅન, વીગેરે વીગેરે.—તો તમે સ્કાઉટ હીલ-
ચાલને મદદ કરી શકો છો. તમે જો સ્પોર્ટ્સમેન કે એઠલીટ,
કે સારા સ્વીમર હોવો તો સ્કાઉટને ઉપયોગી નીવડો તેમ છે.
આવી રીતે ટુંકમાંજ જો કહું તો તમે ગમે તે હોવો તો
તમારા જ્ઞાનનો લાભ આપવા તમે સ્કાઉટ મુવમેન્ટમાં જોડાઈ
શકો છો. એક સ્કાઉટ ગ્રુપ કે એક કંબ પેકને માટે કોઈપણ
આસામી નકામું નથી. પ્રભુ મેહેરથી વાડી ખંગલા કે ખુલ્લાં
ચોગાણાવાળી બોહોળી જગ્યા ધરાવતા હોવો તો તેનો લાભ
કેમ્પીંગના વપરાસ માટે, કે ચાલુ પેરેડના વપરાસ માટે તમે
કંબ અને સ્કાઉટસને આપી શકો એમ છે. છેવટે પછસા
જેવી બાબત આવે ત્યારે ગજવામાં ઉદાર હાથ ધાલી તમે
કંબો તેમજ સ્કાઉટને રીઝવી શકશો.

જો કંઈજ નહીં કરી શકતા હોવો આ કંઈજ કરવાની
ધર્યા ન થતી હોય તો છેવટે આટલું તો જરૂરજ તમે કરી
શકશો. તમારા આ ભરણાહુતના આ સગા સનેહીઓના ચારંજી-
વીઓને તો થઈ જઈ એક સારા કંબનાસ્તરને સ્વાધીન કરે-
શું એટલું બી પરોપકારપણું નહીં કરી શકશો?

બનામે ખુદા

દાદર, દાદર કોલોની તથા નાયગામના જરથોસ્તી-
ઓને ખુશ ખબર

ખુદ મલખારીજ સુખડની માચી, પેરીયાં, સલી, ગાંઠ, તાછો, વહેર, કોડીતુ લોખાન, અગર, તગર, ખાસ ધરાનથી મંગાવેલી યોય, નવસારીની કુસ્તીઓ તથા નારાઓ વિગેરે ખાત્રીપુર્વક માલ હમારા નીચલા સ્ટોર્સમાંથી કીફાયત ભાવે મળશે.

સુખડ ઉપરાંત ધરગતુ દરેક જાતનો તાજો દરેલો મસાલો, શુધ નવશારીનો શેરડીનો સરકો, ધેરગતુ બજાવેલાં અચારો, ગોલાખ, છુટક ચાહ, કોશી, દરેક જાતનું વેલાયતી પ્રોવીઝન, પેટન્ટ મેદીસીન, શીરપો, (મેદીકેટેદ વાઇન) વીનકારનીસ વાઇન, વાયઝોના વાઇન, ફેફસાઇન વાઇન, વેનીલા એસન્સ બીજ દરેક જાતનાં એસન્સો, સેન્તો અને સાબુઓ, મેથેલેટ રૂપીરીટ, તથા શીનાઇલ વીગેરે અનેક ચીજો હમારે ત્યાંથી કીફાયતે મળશે.

થોડે નફે બહોલો વેપાર એજ હમારો મુદ્રા લેખ હોવાથી દરેક માલ મારફીટ ભાવેજ મળશે.

ધી રાયલ કો-ઓપરેટીવ સ્ટોર્સ.

દુકાન નં. ૧૮, બોહાદાદ બીલીમ.

નારીએલવાલાની અગીઆરોની સામે, દાદર

તા. ૦૮-ઓરડો મોકલવાથી દરેક ચીજો ઘેર બેઠાં પહોંચાડવામાં આવશે. તમાશાં માણસ પાસે માલ મંગાવો ત્યારે મેહરબાની કરીને અમારા નામનું બીલ જરૂર મંગાવજો.

અહુરગામના ઓરડોપર પુરતું ધ્યાન આપવામાં આવશે.

સ્કાઉટો અને ગર્લ્ ગાઇડો.

તમારી લાઇબ્રેરીમાં નીચલી ચોપડીઓ છે કે?

જો ન હોય તો માત્ર આટલુંજ જાણવા કાજ પૂરતું છે કે આ નજીવી કીંમતની ચોપડીઓ લાઇબ્રેરીની શોભા સમાન છે.

૧. “ઉદ્ધ કબ” યાને નાનો સ્કાઉટ. કી. ૪ આના.

૨. “બોય સ્કાઉટનો સાથી” કી. ૬ આના.

૩. “અકસમાત અને ઓચીંતી માંદગીના તાત્કાલીક ધલાજો. કી. ૮ આના.

કર્તા—રૂસતમ એલ્લજી શેઠના

નં. ૭, કીતરીડજ રોડ, કોલાબા, મુંબઈ.

મેનકવા બીલ્ડીંગ, આઉટરેમ રોડ, કોા

શુદ્ધ ઉચ્ચારનું નવજોત શિક્ષણ
તમારાં બાળકોને આપવા માટે ‘હોમા-
વજર’ તમારી સેવા બજાવવા તૈયાર
છે. એક કાર્ડ નીચલે સરનામે લખ-
વાની મેહેરબાની કરશોજી.

આલબર્સ બીલ્ડીંગ,

૬૨, પારસી કોલોની,

